

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΕΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑ-1-& ΧΟΡΩΔΙΑ «ROSARTE»
Critic's Point

Ἡ χορωδία «Rosarte» τῆς Ρόζη
Μαστροσάββα στὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν.

7/2016.

τοῦ ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΕΩΤΣΑΚΟΥ.

Ο ΘΟΔΩΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ εἶναι ὁ ὑπ' ἀριθ. 4 Ἑλληνας συνθέτης ποὺ καταλαμβάνει τὴν Ἔδρα Μουσικῆς τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, ἀλλ' εἶναι ἀναμφίλεκτα ὁ πρῶτος ποὺ μέσα σὲ ἐλάχιστο διάστημα ἀπὸ τὴν περυσινὴ μόλις ἐκλογή του ὡς ἀκαδημαϊκοῦ (ἐπίσημη ὑποδοχή: 17 Μαρτ. 2015) ἄρχισε νὰ καθιστᾶ εὐρύτερα αἰσθητὴ τὴν ὕπαρξή τῆς ὡς ἄνω ἔδρας. Ὑπενθυμιστικά: ἦμουν 11 ἐτῶν ὅταν πρωτοεξελέγη (1946) στὴν ἔδρα μουσικῆς ὁ Μανώλης Καλομοίρης, μὲ βραχύτατη κεφαλή: 8 ψῆφοι ἔναντι 7 τοῦ συνυποψηφίου του, μεγάλου ἄτυχου τῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς Δημητρίου Λεβίδη (1885 ἢ 1886-1951), πρᾶγμα ποὺ ἐπισημαίνεται γιὰ πρώτη φορά. Ἀκολούθησαν οἱ Πέτρος Πετρίδης (1892-1977, ἀκαδημαϊκός ἀπὸ τὸ 1959) καὶ Μενέλαος Παλλάντιος (1914-2012, ἀκαδημαϊκός ἀπὸ τὸ 1969). Ἡ ἐνασχόληση ὅμως μὲ τὰ ἀκαδημαϊκὰ πεπραγμένα τους, δὲν εἶναι τοῦ παρόντος,

Καὶ νὰ ποὺ στὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, ὕστερα ἀπὸ σύντομη, λιτὴ καὶ περιεκτικὴν ὁμιλία, τοῦ Θόδωρου Ἀντωνίου μὲ θέμα «Ἐλευθερία, Δικαιοσύνη, Εἰρήνη», ἀκούσαμε μιὰ μικρὴ (9 ἐν ὄλῳ ἄργα), συναυλία τῆς παιδικῆς χορωδίας «Rosarte» ποὺ ἐμψυχώνει ἡ Ρόζη Μαστροσάββα, καὶ ποὺ εἶχε πλαισιώσει καὶ τὴν τελετὴ ὑποδοχῆς τοῦ νέου ἀκαδημαϊκοῦ. Τὸ ἔξοχης τονικῆς ἀκριβείας, μὲ ἤχον θωπευτικὰ ἀπαλὸ καὶ διακριτικὰ φωτεινὸ, μὲ καθαρότατην ἐκφορὰ πολυφωνίας καὶ λεκτικῆς ἀρθρώσεως σύνολο ἀκοῦμε τὰ τελευταῖα χρόνια, ὡς συμπλήρωμα ἄλλων χορωδιῶν σὲ ὄρατορία καὶ, ἂν καλοθυμοῦμαι, σὲ ὄπερες (;) πρᾶγμα ποὺ μᾶς ἐμπόδιζε νὰ τοῦ ἀποδόσουμε τὴ λεπτομερῶς ἐγκωμιαστικὴ περιγραφή ποὺ ἀξίζει, ἐπισημαίνοντας καὶ τὴν ὑψηλότετη θέση

πού κατέχει, ιδίως σέ εποχές ισχυροτάτων ἀγελάδων, στά ὅποια ἀπομεινάρια ἑλληνικῆς μουσικῆς ζωῆς. Καί τήν περιγραφή συμπληρώνουμε ἐπισημαίνοντας τόν τόσο ἀνετη προσαρμογή του σέ γραφές τόσο διαφορετικές ὅσο ἀφ' ἑνός τῶν Ἀντωνίου καί Καμαγιάννη καί τῶν ἀφ' ἑτέρου «ἐλαφρότερων» συνθέσεων: Μορρικόνε, Μπήτλς, Χατζηδάκι, Θεοδωράκη κ.λπ. Τά ἔργα ἕνα πρὸς ἕνα:

1. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΘΟΔΩΡΟΣ (γ. 1935): «*Εἰρήνη εἶναι...*» (2014, σέ κείμ. Νικηφόρου Βρεττάκου, ἐπίσης ἀκαδημαϊκοῦ), ἀφιερωμένο στή χορωδία «*Rosarte*». Ἀρχίζει μὲ ἀργή «τροπικότητα» ὅπου κάποια συγκυριακὰ τριημιτόνια ἀναπέμπουν σέ Ἀνατολή, ἀπογειώνεται μὲ μικρὰ *crescendi* καί ὕστερα ἀπὸ ἕνα ὠραῖο σόλο ὑψιφώνου (ἐντυπωσιακὰ εὐάρθρης), πυργώνεται σέ ἀνετη χειρονομία, διάστικτη μὲ φευγαλέα εὐρήματα πού καθηλώνουν τήν προσοχή

2. ΜΟΡΡΙΚΟΝΕ, ENNIO (γ. 1928): Ἀπόσπασμα μουσικῆς ἀπὸ τὴν ταινία «*The Mission*» [*Ἡ ἱεραποστολή*, 1986, σκηνοθεσία Roland Joffé], βραβευμένη μὲ ἀνώτατες διακρίσεις γιὰ τὴν εὐστοχία τῆς θρησκευτικῆς θεματικῆς της ἀλλὰ κυρίως γιὰ τὴ μουσικὴ της, ἀπὸ τὰ ἀριστουργήματα τοῦ Μορρικόνε, μεγάλου μαίτρ κινηματογραφικῆς μουσικῆς. Ὅμως ἔξω ἀπὸ τὴν κινηματογραφικὴ εἰκόνα (ἔχω δεῖ τὴν ὄντως συγκλονίζουσα ταινία) καί μετὰ τὸ ἔργο τοῦ Ἀντωνίου, τὸ ἀπόσπασμα αὐτὸ ἀκουγόταν σχεδὸν ἀπλοϊκό.

3. «*Oh Baba Sonne Ghani?*», παραδοσιακὸ τῶν Ζουλοῦ, σέ διασκευὴ André van der Merwè. Τὰ λόγια, θρηῆνος-διαμαρτυρία γιὰ τὸ ρατσισμό καί τὸ ἀπάρτχαιντ, σημαίνουν περίπου «Κύριε τί ἔκαμα γιὰ νὰ βασανίζομαι ἔτσι;» Ἀργὸ καί ὑποβλητικὸ λίκνισμα τῆς χορωδίας, ἀπλὴ μελωδία πού ἡ διασκευὴ της θύμιζε νέγρικα *spirituals*. Κατὰ τὸ Διαδίκτυο, ὁ σχετικὰ νέος Νοτιοαφρικανὸς διασκευαστῆς εἶναι γνωστὸς διευθυντῆς χορωδιῶν, τῆς Χορωδίας Κοριτσιῶν τοῦ Stellenberg καί τῆς Χορωδίας τοῦ Πανεπιστημίου Stellenbosch. Πόσοι Ρωμηοὶ, ἀνιστόρητοι γιὰ τὰ καθ' Ἑλλάδα, γνωρίζουν ὅτι οἱ Ζουλοῦ, στὶς ἀρχές τοῦ 19ου αἰ. ὑπὸ τὸν περίφημο Shaka, (περ. 1787-1828), στρατηγικὴ ἰδιοφυΐα, ἔχτισαν τρανήν αὐτοκρατορία πού τρόμαξε τοὺς λευκοὺς ἀποικιοκράτες;

4. ΜΠΗΤΛΣ [The Beatles· διασκευή;]: «*Eleanor Rigby*» (1966): Ἀκουστικὴ θωπεία ἢ διασκευὴ τραγουδιοῦ σέ στίχους τῶν 4 «Σκαθαριῶν» καί μουσικὴ Πῶλ Μάκ Κάρτνεϋ Ὅμως ἂν τόσο ἀβρὰ ἀκούγονταν

καί τὰ ἄλλα τους ἔργα, ζήτημα εἶναι ἂν θὰ ἦσαν γνωστοὶ ὄχι στὴν Ἀγγλία ἀλλὰ ἔξω ἀπὸ τὴ «γενέτειρά» τους Λίβερπουλ.

5. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΣ, ΜΑΝΟΣ (1925-1994): *Τὰ παιδιά στὸν κάτω κάμπο* ἀπὸ τὴν *Ὀδὸ Ὀνειρών* II (κείμε. Νίκος Γκάτσος· ἐπεξεργασία γιὰ χορωδία Πάνος Κοσμίδης). Ὑπέρμετρα γνωστὴ καὶ εὖλογα δημοφιλὴς μελωδία. Σχολιασμός περιττεύει.

6. ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ, ΜΙΚΗΣ (γ. 1925) *Κοιμήσου ἀγγελοῦδι μου*, κείμε. Κώστα Βίβρου (1926-2015). Ὁραιότατο τραγοῦδι, μὲ κάποιες ἐπτανησιακὲς ἀποχρώσεις καὶ ἄρωμα.

7. ΚΑΜΑΓΙΑΝΝΗ, ΣΟΦΙΑ (γ. ;): «*Νὰ σκέφτεσαι τοὺς ἄλλους*», κείμε. Μαχμούτ Ντάρουις. Περιδιαβάζοντας στὸ Διαδίκτυο, διαπιστώσαμε ὅτι μᾶλλον πρόκειται γιὰ νεαρὰ τραγουδοποιὸ (ἐλαφρὰ μουσικὴ), δραστηριοποιούμενη καὶ στὴ σύνθεση (Μουσικὴ γιὰ τοὺς *Πέρσες* τοῦ Αἰσχύλου σκηνοθεσία Νικαίτης Κοντούρη, ΚΘΒΕ, Θεσσαλονίκη 16-19.7.2014). Πάνω σὲ κατιὸν διάστημα τόνου (πιάνο) πού κάθε φθόγγος τοῦ ἐπαναλαμβάνεται «ὀλόγυμνος» τρεῖς φορές, καὶ κατόπιν διανθίζεται, ἂν δὲ σφάλουμε, μὲ τρίηχα χτίζεται μιὰ βαθμιαῖα ἐμπλουτιζόμενη πολυτμηματικὴ σύνθεση μὲ ἰδιαιτέρων ἀξιώσεων εὐρηματικὴ. Σωστὴ μικρὴ καντάτα.

8. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΘΟΔΩΡΟΣ : *Ἐπιτάφιος*, κείμε. Νίκου Γκάτσου (χρονολογία;): Λιτότατη, κατὰ τὸ πολὺ διατονικὴ «τροπικότητα», ἀνεπιτήδευτη προσέγγιση στὸ συναίσθημα, διέφερε ριζικὰ ἀπὸ τοὺς ἀρ. 1 καὶ 9.

9. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΘΟΔΩΡΟΣ, ἐκτὸς προγράμματος: *Ψήγματα* (2015), σὲ κείμενα Θανάση Βαλτινοῦ, προέδρου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν γιὰ τὸ 2016. Ἄκρως καλογραμμένη, ὑψηλῶν ἀξιώσεων σύνθεση περίτεχνα δομημένη. Θὰ τὴν ἀξιολογούσαμε πολὺ καλλίτερα ἂν γνωρίζαμε τὰ... κείμενα. Ὅπως καὶ τῶν ἄλλων ἔργων τοῦ προγράμματος (Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, 16.2.2016.)